

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто сутність поняття «активів» та їхню роль в управлінні підприємства. Проаналізовано ефективність управління активами на підприємстві.

Ключові слова: активи, оборотні активи, необоротні активи, класифікація активів.

Abstract

The essence of the concept of "assets" and their role in enterprise management are considered. The efficiency of asset management at the enterprise is analyzed.

Keywords: assets, current assets, non-current assets, classification of assets.

Вступ

Активи займають досить важливу роль у функціонуванні підприємства, адже вони закладають основу результативності його роботи. Організація може досягти фінансового успіху завдяки балансу між всіма компонентами процесу управління активами та пасивами, де вимірником виступає прибуток. Також від ефективності управління активами залежить не лише фінансовий результат, а й загальний фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Вагомий внесок у дослідженні теоретичних основ та управління активами внесли такі вітчизняні вчені, як І. О. Бланк, Т. В. Олійник та О. В. Мірошніченко, О. Я. Базилінська, Н. О. Власова, В. Кузнецов та О. Михайленко, В. С. Сеймон.

Мета даної роботи полягає в узагальненні підходів до визначення сутності «активів» та ролі активів в управлінні підприємством.

Виклад основних результатів дослідження

Активи підприємства складають основу будь-якої організації для функціонування, адже саме активи мають вагомий роль стосовно забезпечення розвитку та результативності підприємств різноманітних галузей. Активи – це майно підприємства у матеріальній або ж нематеріальній формі, яке придбане за рахунок власних ресурсів чи за допомогою залучених ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємства і призначені для використання їх у фінансово-господарській діяльності з метою отримання максимального прибутку.

Розглянемо кілька різних підходів вітчизняних науковців стосовно економічної сутності поняття «активи». Так І. О. Бланк стверджував, що активи як контрольовані підприємством економічні ресурси, сформовані внаслідок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю та здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності [1]. Т. В. Олійник та О. В. Мірошніченко наголошують на тому, що для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння, тобто активи підприємства, які є економічними ресурсами компанії у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності з метою одержання прибутку [2].

Також слід зазначити кілька визначень вчених-науковців стосовно понять «оборотні активи» та «необоротні активи». О.Я. Базилінська трактує оборотні активи як активи, які за умови нормальної господарської діяльності підприємства змінюють свою матеріально-речову форму за відносно-короткий строк, тобто менше року [3]. Н.О Власова визначає оборотні активи як сукупність матеріальних грошових цінностей, що обслуговують поточний господарський процес підприємства, котрі перебувають у постійному русі та в повному розмірі переносять свою вартість на вартість

створеного продукту, з ціллю отримання прибутку [4]. Кузнецов В. та Михайленко О. вважають, що необоротні активи являються нематеріальними ресурсами та матеріальними ресурсами, які є власністю підприємства і забезпечують його функціонування, термін корисного використання яких становить більше одного року чи операційного циклу [5]. Сеймон В.С. наголошує, що необоротні активи – це сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів та прав, які належать суб'єкту господарювання, беруть участь у виробничому процесі, переносять свою вартість на продукцію частинами та корисний ефект від використання яких очікується отримувати протягом періоду, який становить більше одного року [6].

Потрібно швидко та ефективно реагувати на зміни в управлінні активами, тому що, насамперед, від цього залежить стабільність та функціонування підприємства, а також отримання максимального прибутку. Також бізнес-суб'єктам необхідно правильно використовувати активи, адже від цього залежить рівень їх ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності. Аби уникнути нестачі та надлишків активів, що в майбутньому може призвести до збитків та втрати прибутку, потрібно вдосконалювати систему управління ними. Саме тому треба поєднувати різні методи, а також впроваджувати нові та якісні, у процесі використання активів в організації, що в подальшому буде сприяти підвищенню його потенціалу та вливати на хороший кінцевий результат всієї роботи.

Наведемо класифікацію активів:

1. За характером участі у господарській діяльності:

- оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, які є необмеженими у використанні та інші активи, що призначені для реалізації та споживання протягом операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу (запаси, біологічні активи, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції та інші оборотні активи);

- необоротні активи – це всі активи, які є необоротними, тобто це активи, які призначені для реалізації та споживання протягом більше операційного циклу або 12 місяців з дати балансу (нематеріальні активи, основні засоби, незавершені капітальні інвестиції, інвестиційна нерухомість, довгострокові біологічні активи та фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи);

- необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття, тобто це активи, які готові до продажу в їх теперішньому часі та стані за звичайних умов протягом року з дати їх визначення такими, у яких економічні вигоди очікуються від їх продажу, а не від їх використання за призначенням.

2. За ступенем ліквідності:

- абсолютно ліквідні – це ті активи, яким не потрібна реалізація (грошові активи в національній та іноземній валюті);

- високоліквідні – це ті активи, які можуть бути швидко конвертовані у грошову форму, зазвичай на строк до одного місяця, без втрат своєї поточної ринкової вартості з метою своєчасного забезпечення платежів за поточними фінансовими зобов'язаннями;

- середньоліквідні – це ті активи, які є в усіх формах дебіторської заборгованості, окрім короткострокової та безнадійної, запаси готової продукції для реалізації;

- малоліквідні – це ті активи, які можуть бути конвертовані в грошову форму без втрат своєї поточної ринкової вартості лише впродовж значного періоду часу, зазвичай від півроку і більше;

- неліквідні – це такі види активів, які самостійно не можуть бути реалізовані.

3. За формою функціонування:

- матеріальні – активи підприємства, які мають матеріально-речову форму та грошову вартість;

- нематеріальні – немонетарні активи підприємства, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані й утримуються з метою використання для виробництва, торгівлі, з адміністративною метою або надання в оренду іншим особам і приносять економічні вигоди;

- фінансові – це активи підприємства у формі готівкових коштів та інших фінансових інструментів;

- біологічні – це активи у формі тварин або рослин, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

4. За видами діяльності:

- операційні, вони використовуються в операційній діяльності підприємства з метою отримання операційного прибутку;

- інвестиційні – це активи, які є присутні в інвестиційній діяльності з метою отримання інвестиційного прибутку.

5. За характером володіння:

- власні – це активи підприємства, які залучені ним для здійснення, знаходяться у постійному його володінні та відображаються у складі балансу;

- залучені – орендовані активи підприємства, залучені ним для здійснення господарської діяльності на правах оренди, та безоплатно отримані активи, які передані підприємству для тимчасового господарського використання на безоплатній основі іншими суб'єктами господарювання.

6. За ризиком залучення активів:

- з високим рівнем ризику – активи, що потребують додаткових заходів страхування ризику;

- з нормальним рівнем ризику – активи, які мають ризик, проте у межах існуючих систем управління підприємство здатне подолати його вплив;

- з низьким рівнем ризику – активи, від використання яких зростає ризик, який суттєвого впливу на результат роботи підприємства не здійснює;

- з критичним рівнем ризику – активи, використання яких призводить до втрат;

- безризикові – це активи, застосування яких не змінює ступінь ризику діяльності.

7. За ціною залучення активів:

- ефективні – активи, які не забезпечують прямого ефекту від додаткового залучення активів, однак підвищують ефекти та ефективність експлуатації вже наявних активів, часто виступаючи стимулятором ефективного управління;

- оптимальні – активи, які підвищують ефекти від експлуатації, забезпечують розширення виробництва та прибутковість підприємства;

- нейтральні – активи, що забезпечують можливість експлуатувати наявні активи з попереднім рівнем ефективності, але без залучення яких підприємство неспроможне продовжити господарську діяльність;

- регресивні – надають можливість у короткостроковому періоді підтримувати забезпечення активами, без яких функціонування підприємства неможливе, проте у перспективі призводить до зниження ефектів та господарських втрат;

- критичні – це активи, які забезпечують підтримання господарських операцій, однак зміни ринкової кон'юнктури можуть призвести до банкрутства підприємства [7].

Також, варто зазначити, що у процесі вирішення проблеми оцінки ефективності будь-якої системи управління, включаючи активами підприємства, оптимізувати такий процес можна лише до певного критерію, тобто до показника, відповідно до якого формується оцінка управлінських дій стосовно підвищення ефективності управління активами підприємства. Мною було наведено класифікацію активів, яка має наукове значення, адже вона характеризує значення активів для ефективного управління ними.

Висновки

В даній роботі наведено економічну сутність таких понять, як «активи підприємства», «оборотні активи» та «необоротні активи».

Отже, активи підприємства – це економічні ресурси компанії у вигляді сукупних майнових цінностей, які необхідні у господарській діяльності для отримання прибутку. Крім того, активи являються тими ресурсами організації, які відображають інвестиційні рішення на підприємстві, адже вони, можна сказати, висвітлюють конкретні вкладення як власного, так і залученого капіталу підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк І. А. Управління активами та капіталом підприємства. Київ, 2003. 448 с.
2. Олійник Т. О., Мірошніченко О. В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами. Інвестиції практика та досвід. Серія «Економічна наука», 2014. № 21. 73–77 с.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник, 2009. 328 с.
4. Власова Н.О., Круглова О.А. Безгінова Л.І. Фінанси підприємств: навч. посібник: ЦНЛ, 2007. 271 с.
5. Кузнецов В., О. Михайленко Великий словник бухгалтера: 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Фактор, 2005. 532 с.
6. Сеймон В. С. Бухгалтерський облік необоротних активів в Україні та Угорщині: порівняльний аспект, 2010. 23 с.

7. Кремень О.І., Мосійчук Р.Л., Кремень В.М. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. 2019. №8. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-8_0-pages-202_210.pdf

Осатюк Аліна Сергіївна – студентка групи МФКД-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alina.osatuk@gmail.com.

Науковий керівник: Єпіфанова Ірина Юріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Osatuk Alina S.- student of МФКД-206 group, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: alina.osatuk@gmail.com.

Supervisor: Yepifanova Irina Y. - Doctor of Economics, Professor, Professor of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.